

prowadząca: prof. dr hab. Jadwiga Daszyńska-Daszkiewicz
nazwa przedmiotu: Budowa i Ewolucja Gwiazd
rok akademicki: 2016/2017
rodzaj zajęć: praktyki studencki
3-4 lipca 2017 - I-wsza tura
17-18 lipca 2017 - druga tura

Wykład 1. Znaczenie teorii budowy wnętrz gwiazdowych i ewolucji dla astrofizyki. Równowaga hydrostatyczna. Centralne wartości ciśnienia i temperatury. Podstawowe skale czasowe: dynamiczna, termiczna, nuklearna.

Wykład 2. Dane mikrofizyki: równanie stanu, nieprzezroczystości, tempa reakcji jądrowych. Reakcje jądrowe we wnętrzach gwiazd. Tempo zmian obfitości danego pierwiastka w wyniku reakcji jądrowych. „Palenie” wodoru: cykl p-p (I, II, III) i CNO. „Palenie” helu: reakcje 3α . Transport energii: promieniowanie, przewodnictwo, konwekcja. Przybliżenie dyfuzyjne, gradient promienisty. Kryterium Schwarzschilda i Ledoux na niestabilność konwekcyjną. Obszary niestabilności konwekcyjnej w gwiazdach. Budowa wewnętrzna gwiazd ciągu głównego wieku zero.

Wykład 3. Podstawowe równania budowy wewnętrznej gwiazd. Ewolucja przed ciągiem głównym: warunek niestabilności Jeans’a, kontrakcja hydrostatyczna, minimalna masa gwiazdy. Ewolucja na ciągu głównym: gwiazdy górnej i dolnej części ciągu głównego, wpływ składu chemicznego, konwekcji, przestrzeliwania z jądra konwekcyjnego. Zmiana profilu obfitości wodoru.

Wykład 4. Testowanie teorii budowy wnętrz gwiazdowych i ewolucji: 1) neutrina: problem neutrin słonecznych, standardowy model Słońca, 2) gromady gwiazdowe, 3) pulsacje gwiazdowe.

Ćwiczenia

1. Szacowanie centralnych wartości ciśnienia i temperatury dla modeli o różnych parametrach M, T_{eff}, L .
2. Wylizanie podstawowych skal czasowych dla modeli o różnych parametrach M, T_{eff}, L .
3. Wylizanie zysku energetycznego, Q , dla poszczególnych etapów reakcji jądrowych ppI, ppII, ppIII, CNO i 3α .
4. Szacowanie minimalnych mas gwiazd, we wnętrzach których mogą zachodzić poszczególne przemiany jądrowe: ppI, ppII, ppIII, CNO, 3α , „palenie” węgla, „palenie” tlenu, „palenie” krzemu.
5. Wyznaczanie obszarów niestabilności konwekcyjnej.
6. Kod ewolucyjny Warsaw- new Jersey. Liczenie budowy wewnętrznej gwiazd o różnych masach.
7. Liczenie ścieżek ewolucyjnych dla modeli o różnych masach od ZAMSu do początku „palenia” helu.
8. Dyskusja ewolucji centralnych wartości temperatury, gęstości, obfitości wodoru.
9. Wpływ różnych parametrów na położenie ścieżek ewolucyjnych na diagramie Hertzsprunga-Russella.